

පොරා ජාලාච්චංග

Եղանակաբառեր

დაწერილია „სიცოცხლის წიგნი“ ჩვენს გაჩენამდე და იმას იქით,
ცრემლის ღვინოში ჩანებულ პურის ლუკმას ჰგავს წუთი გარეთ თუ შეგნით,
და რომ გვგონია, დრო სადღაც მიდის, ის დგას და თავის სიცოცხლეს
გვანდობს,
დრო ცვალებადობს, ჩვენით, ჩვენს ირგვლივ,
დრო ცვალებადობს,
დრო

ცვალებადობს...
ჩანყვეტილ გზასთან ელდანაცემი წუთისოფელი ჩაჰურებს წკვარამს, წყვდიადი სუფევს უფსკერო უფსკრულს და განვლილ გზასაც წყვდიადი ფარავს...
და თვითონ, თვითონ, საპრალო ცრემლად არარსებობის ყოფნაზე მიკრულს ჰქვავს ახლა ისე, თითქოს, მის ნაცვლად მისივე მგვანი ვიღაცა ფიქრობს. საარმაზოდან ისიურ ბილიქს რაღაცნაირად თბილი და მშვიდი სდევს სერაფიტას სარტყელის შექი, მთვარის სიზმრიდან ამონარიდი, მინაც ქალია და გამუდმებით სავსე აქვს მზერა ცის მოლოდინით, ურუები ქურუმს იდუმალესა ეხვია მხრებზე ვარსკვლავთა ჩრდილი, მწვერვალებიდან მთვარემომფინარ სამეუფეოს სამხრეთის ქართა ჩამოეფრქვევა ფერმკრთალი დილით, მზებით სავსე ლურჯი ცის კალთა, ლეთის ხატად ყოფნის ადამიანურ ვალს რა ვუყოო, არ ფიქრობთ ხოლმე? მიქცევ-მოქცევის კორიანტელი რამდენჯერ უპასუხოდ ჩავქოლე...
პირველი თოვლის უბინო შექით ნათლდება ბნელი ყოფა და მინა, აღარც კი მიკვირს, წამის წინ მყოფი, სამზერმა როგორ გადაივიწყა, მეუფებს ოდენ ცით მოფრენილი ნათელი, ისე სუფთა და სათხო, ფიფქეთი როგორც ანაზებს სურვილს და მიდამოეთს დუმილით ათბობს. თვალსაწიერზეც არავინ მოჩანს, გავუზიარებ ამ ხილვას ვისაც, ნეტავ, სხვა ცაზე სხვა ღრუბლებია, თუ სანარსულო უამია იქაც?
დავხეტიალობ სიტყვის მინდვრებში, მზე ეფერება მწვერვალებს სიტყვის, ვარ მოქალაქე სიტყვათა ქვეყნის, უმეტეს ჩემზე ვერაფერს ვიტყვი, გარეთ კი ისევ ქაოსის ბინდით, შავს თეთრისაგან არავინ არჩევს, უქმად უგდია დროს უამის წიგნი, ვერც სქოლიოს ცნობს და ვეღარც სარჩევ გამომწყვდეულან საპყრობილები მზისა და მთვარის ანი და ჰაე, ვიღაც გვიზადებს შობას ულმერთოდ, ანუ მკვდრად შობილ მინას და ჰაერ გამოგდებული სალხინეთიდან, ღობე-ყორეს რომ ვანდობთ იმედებს, შეცნობილად თუ შეუცნობელად, დაკარგულ ედემს ვეძებთ და ვეძებთ და ზოგჯერ კიდეც გვგონია, ვპოვეთ, ძებნა ამაოდ არ გვექცა ჩვევად და – წამის მერე ვხვდებით, რომ, თურმე, ეს ის არ არის და მოგვეჩვენა... ჰორ, ცარგვალო უუსასრულო, საით მონიშნე სადგური ჩემთვის, განწირულია აქ მხოლობა – თოვაში – ფიფქი, წვიმაში – წვეთი...
და, მგონი, მართლა მე არც ვყოფილვარ, არ მიცხოვრია მინაზე სულაც, ჩემი სხეული ეცვა ვიღაცას და მხოლოდ ჰგავდა ჩემეულ სურათს! მე სხვაგან ვიყავ სულ სადღაც, სხვაგან, აქაურობას გავლით ვხედავდი, მაფარფატებდა აღმა და დაღმა ღრუბელი, ჩემი ნატვრის მხედარი, აქამდე მიკვირს, სხვათა და სხვათა მიზანი, უინი, ჯიბრგარეული, მე – ორეული ჩემივე თავის, შორს დარჩენილის და შორეულის...
სანუთისოფლო სამოთხის კარი არც იღება და არც იხურება, სიცოცხლეს ირქმევს ნამცეცა წამი, წამნამთა ერთი დაფახულება, თავგზარეულ მინასაც, თითქოს, ფეხი აედგა და სადღაც გარბის, გადარჩა ვინმე, ცის მინიშნებებს მინის ენით რომ გადაუთარგმნის? როგორც სჩვევია, თვალებზე მეტად დრო მაინც ყურებს უჯერებს უფრო, ამ გაუგონარ სულსწრაფობაში ვინ მონებს ვის და ვინ თავისუფლობს! თავისუფლება...!
დემოკრატია...!

გინდ ვაფრიალოთ, გინდ ვიმეოროთ...
ვერ აღისება აღუსესებელი თვალის-და-თვალის და პირის ორმო:
სულ პანანინა კუჭი ინელებს დიდსა თუ მცირე ეპოქებს სრულად,
კევივით ღეჭავს ათასწლეულებს, ხან გემრიელად, ხან უგემურად

ყველას თავისი უყვარს ევროპა, თავის აფრიკა და ამერიკა...
მაგრამ ის – რა ვქნა, არავის არ ჰგავს, სულ სხვაგვარია, შმითაც, ფერითაც...
სულ მცირე, მცირე, ნატვრისტთვალივით, ცის ხელისგულზე ობლად მბრძყინავი
ერთდროულად რომ თავისი თავის არის ასლიც და ორიგინალიც,
გამვლელიც ამჩნევს, მზენაკოცნ შუბლზე ბედისმწერლის რა ნიშანიც აზის,
რომ ქართველურად მხრებგაშლილ ტაძრებს, ცად, მსხმოიარე მიჰყება ვაზი,
შემთხვევით?

ისე?
სულ უფიქრელად?
რა ხმიში მოაძირა ნიადა, რა ძო?

- სვეტიცხოვლის ჯვარს უჭირავს მხრებით, ცა, დედამიწას რომ არ დაემხო!

წუხელ, კამკამა ზეცის სარკეში, ჩემივე თავი ძლივსლა ვიცანი! იმდენი ხანი ვიარე, მგონი, ტერფქვეშ გამიცვდნენ დედამიწანი, თითქოს ვგრძნობ, მაგრამ, ვერ ვარქმევ სახელს, ყურთასმენისგან ზართა და ზვავთა...

ნეტავ, რა უთხრა ამ შემოდგომამ
ხვამლის კალთასთან შეხვედრილ ზამთარს?

ციცინთერს

მიმატრიალებს უკან ძახილით ცის მარტოობის სიცარიელე, რადას ვერჩოდი წარლვნის მდინარეს, წაშლა რომ სურდა ყოფნის მინორის! სხედან ქალები წუთის ჭილოზზე და დღე-ღამეებს უამად ართავენ, შეუცნობელობს ექმ ხილვების, ნმინდა წყაროთა ლურჯი სათავე, ირმის ნახტომით კვალშეზღუდულმა ყოფნამ „იყო“-ში გადაინაცვლა, ვინ შეეგუა თავის ორბიტას, ვინ ეთავისა, ანდა ვინ აცდა! ხორცი ჩაეხსნა სულის კიდობანს, სხეულს ალელვებს გეში საშოვრის, ობლად ტორტმანებს ნავი უაფრო, ისევ ყოფნას და არყოფნას შორის, ჩემისთანების გარდა ვინ გაცვლის მხოლოდშობილ წუთს უცნობ ხვალეში, სადღაც, ქვესკნელის ქვესკნელში ექებს თავის საძეპნელს კვლავ გილგამეში... მე, სულ ცის ზესკნელს რომ ვაყურადებ, არ მემტება თავი მიწისთვის? იქ კი არ ვცხოვრობ, სადაც დავდივარ! სადღაც – ჩემს მიღმა, სადღაც – ჩემს იქით!

ხილულად ვხედავ, მინა-მშობელი რა დამშეული მზერით მთვალულობს, ერთი სული აქვს, ჩემი სხეულით პირი ნეტარად ჩაიტკბარუნოს!

მე, წარლვამდელი არტეფაქტივით, ვდგავარ კრძალულად, არც ზედმეტვბარგობ,

გზაკვალარეულ წამს ვშველი თითქოს, თავის თავში რომ არ დაიკარგოს, ღამეთეულად მიმომლოდინობს საგაზაფხულო მიფრენ-მოფრენა, არაქაური ხილვებით მოსულს, რით გამაკვირვოს ამ სამყოფელმა... ჩაიღულუნებს წყვილი ქედანი მწყურვალ აწყურს და ლურჯ მთამტირალას, წყევლის ბნელი თუ ლოცვის ნათელი, ოდესმე ვინმემ, თუ შეინანა: ვინ – მეგ!

ვისაც კი არ წაეშალა სანუთასოფლო სახის გრიმასი,
მარტოსული ცის ლურჯი ჩიტები, აბუზულები სხედან წვიმაში,
ყელს მობჯენილი ცხელი გორგალით ხმანარომეულობს სიტყვა გრძნეული,
დღე დგას მიმწერში, ხვალით ორსული, ლოცვით შემკრთალი და დაბნეული...
აღარც კი ვიცი, ასე უადრეს მზეჩაუსვლელად როგორ დაპინძდა,
გაოცებული მრავალწერტილი, დამყურებს ფიჭის სარკმელებიდან..
აგრემც შერჩები ნათელს, სიცოცხლევ, ყოფნას რომ ამრავალუამიერებ,
ათვინიერებ კიდეც, ხანდახან, ზოგჯერ, სულაც ვერ ათვინიერებ...
შემებრალება მრუმე სიბნელე – ცივი წყვდიადის მგლოვი დათმენა,
ბნელი რომ არა, ხომ არასოდეს არ გაჩნდებოდა ციცინათელა!
წამს და წამს შუა ფრთებმოფარფატე, მისი ტყუპის ცალს ჰეგავს სიხარულიც,
ზოგჯერ, წკრიალა ბავშვის სიცილით – ხან უხილვო და ხან სახილველი,
ზეცის მინდვრებში ღრუბლების ფარას აძოვებს მთვარე – ღამეთა მწყემსი
და ყინვის სეტყვით დახვრეტილ სივრცეს კემსავს და კემსავს ჩუმი ალერსით...
ასე განაგო არსთა გამრიგემ, დღეს მზე არგუნა და ღამეს – მთვარე,
ჩემთვის ამოდის ცაზე, ორივე, თუ შეეიფერე, თუ შემიფარეს,

- ჯუჯების დროა! – ჩაძაბის ვიღაც, – არავითარი ალეგორია!..
ვინ მიედრება წარსულთა წარსულს, აზრით და გონით ზღაპრულ გოლიათს!
კი არ ვიზრდები, დროებთან ერთად ვწყდები მინას და უცხოდ ვიცვლები,
ალბათ, სულ მალე, წარლვინამდელ პაპას კოჭებამდისაც ვეღარ მივწვდები,
პირუძლომელი, დღითა და ღამით მცირდება მიწის საუფლო რეალი,
გზაჯვარედინზე ალარ დგას სვეტი – აქეთ ხრამია, იქით – გრაკალი!
სხოვნის უფსკრულში საერისკაცო, საერისქალო ბორგავენ სულნი,
ვინ დათვლის, ქართულ წუთისოფელში, ვინ არის სრული, ვინ – არასრული!
ცის წიაღიდან მშვიდი „ნანინა“ სურნელად მაფენს იების კონებს,
ხელუბანელი აბდაუბდელი ჩემს საუფლოში ჟამს მიკანონებს!
მზეს ჩაუხსნია უსასრულეთის ზღაპრულ ბილიკთან ოქროს საკინძე,
მოიშილიფებს ხილვებს საღამო, რომ შემსუბუქდეს, რომ არ გაგიუდეს!
– რა ატირებსო! ჰკითხავნ ჩემზე, გამყოლს, გზა-კვალს რომ უებროდ აგნებს,
წემია თავართო სკობი ვაძებ-მიობეს

ჩემივ დაკომიგულ ულს ვეძეო-იეთქი,
გადაუთარგმნეთ!
გადაუთარგმნეთ!
ჭექა-ქუხილის ავი ხარხარი ვის გაახარებს, სატანის გარდა,
„წინ წყალიო და უკან მეწყერი“ – მომდევს და მომდევს, არ ჩამოთავდა!..
როგორც ჯიუტ ცხვარს, უამი უჟამეთს მიმათრევს ცივი ქვიშის საბელით,
ალბათ, ჰერნია, უკვე დაგვარულდი, ისე დაგნინდი, ანუ დაგბერდი...
ამ სიმარტოვის ბნელი წარღვნიდან აღარც ნოე ჩანს, არც კიდობანი,
სამზეოში რომ ვერსად გიპოვე, იმ მირიადში რაღას გიპოვი...

ზმნა თითქოს, მზეა და ვარსკვლავებად დაქრიალებენ სიტყვები ირგვლივ, სამყაროს ცენტრი ხარ ჩემთვის, ვიდრე გადაშლილი მაქვს საუფლო წიგნი, „დამარხულ არს-ო, ამ ენას შინა“...

არ ეას, კვეყნიად, პოსად ჰყავთ ტოლი
და ვიმარხები განგების წილად,
ა-ნსა და ჰ-აეს
ძაღლადა შორის.

ჯუმშერ სარდლიშვილი

თავი I

საზღვრისპირებიდან ყმუილი ისმოდა, ყმუილი ზოხარის პირსისხლიანი ხროვისა. ვის ხელშიც ძალაუფლებაა, სამართლიანობა მის ხელში არასოდეს ყოფილა. ამ უბრალო ჭეშმარიტებას რუხა აცნობირებდა. გამოსაელის ძიებაში გადაწყვეტილა, ძალისთვის ძალა დაეპირისპირებინა. რუხა შიშით ფულურიში შემძრალი ლეკვი ალარ იყო. შიში მტკრს აძლიერებს. მამაცობის უარყოფა თავის უარყოფაა; ერჩია, მამაცი მკვდარი ყოფილიყო, ვიდრე – ლაჩარი ცოცხალი.

ზოხარის ხროვასთან ბრძოლაში სასიცდოლოდ დატრილი მამის სიტყვები გაასხენდა: „ცხოველთა სამყაროში ადამიანებს ჭუა რომ არ ეხმარათ, ნადროთა ხახაში აღმოჩნდებოდნენ. ჭუათ იმოძრავე, შვილო, ფეხები შორს ვერ წაგიყვანს!“

შემბლის ეს შეგონება ცხოვრების საზროსად ექცა. მგლისთვის უწევული ფიქრებმა აზროვნებას კარი გაუდეს და რუხამ ისეთ სამყაროში შეაბიჯა, საიდანაც გამოსვლა ალარ შეებლო. ფიქრიც და სიმყაროც ბუნდოვანი გახდა. სურდა თავის მოდგმის მომავლისთვის მამის თვალით შეეხდა.

რუხა სახელგანიცხული მშობლების შვილი იყო. რომ არა შემოდგომის ის დაწყებლოდებული დღე, რუხა, ოჯახის ერთად, ბედნერად იცხოვრებდა. უთანასწორო ბრძოლაში ამოწყვეტილი ოჯახის წევრების გახსეხებამ ააფორიაქა, გაარ-გამოარა, იმ ადგილს ექცბდა, საიდანაც სამყაროს უკეთესს დაინახავდა.

საზღვრისპირებიდან ყმუილი ისმოდა, ყმუილი ზოხარის პირსისხლიანი ხროვისა. ბერებ მგელს აუწინეს ოჯახი, ბევრი ამოხოცეს, ბევრი განდევნებს. მიუხედავად უკიდეგანოდ გაფართოებული სამფლობელისი, თვალი რუხას მამულზეც ეჭირათ. მრავალრიცხოვნობით ცდილობდნენ მამაცი მგლის აზმინებას.

ოჯახის შექმანაზე ფიქრი აეკვიატა რუხას. ლელობის მთებში მცხოვრებ მეგობართან – ზანტესთან წასვლა გადაწყვეტილა. გონიერისა დუმილიც გესასუბრებამ, თქვა და ლელობისკენ მიმავალ ბილიქს გაუყვა.

ზოხარს რუხას წასვლა არ გამოჰქმდება. ხროვა იხმი და აუწყა:

– ზანტესთან მისი კავშირი არ უნდა და-კუშვათ!.. ტაბარუები თავზე დახვედრებით! ან მამულს დასთმობს, ან – სიცოცხლეს! მიყცეთ არჩევანის უფლება... მომყევით! – უბრძანა ხროვას და წინ გაუძლება.

ხეზე შემოქმედარმა ჭორიკანა ჩხიკვმა მათი წასვლისთანავე ჩხავილი ატეხა; განწირული ხმით მოუხმობდა ფრინველებს. ცოცხალ არსებას, მოვლენის მიმართ, ინტერესი რომ არ უჩნდებოდეს, რა უინტერესო იქნებოდა სიცოცხლე!.. ფრინველების გარემოცაში აღმოჩნდებოდა ფრინველების დაგენერაცია, არნივს მისი დამშევდება დასჭირდა.

– არ იტყვი რა მოხდა?!.. – უყვრი არნივმა. – ხომ გახსოვთ, რუხას იჯახი ზოხარის ხროვამ რიგორ ამოწყვეტა?.. მაშინ რუხა სასწაულებრივი გადაურჩა სიკვდლს... მიუ-ხედავად მისი კეთილშობილებისა, დღეს გამოშეიცვლების წუთები დადგა: ლისს ტყის საუკეთესო ბინადარი მიდის ამ ქვეყნიდან.

– თქვა და დაუმილი აუცილებელი გახდა, რათა შიშის ძლევამოსილება გონებას გაეცინობირებინა. – მაშინ გახსოვთ, რუხას იჯახი ზოხარის ხროვამ რიგორ ამოწყვეტა?.. მაშინ რუხა სასწაულებრივი გადაურჩა სიკვდლს... მიუ-ხედავად მისი კეთილშობილებისა, დღეს გამოშეიცვლების წუთები დადგა: ლისს ტყის საუკეთესო ბინადარი მიდის ამ ქვეყნიდან.

– თქვა და დაუმილი აუცილებელი გახდა, რათა შიშის ძლევამოსილება გონებას გაეცინობირებინა.

– მაშინ ტყების თავზე!.. – დაიძახა არნივმა და ფრინველები ფრთხოების შეუილით გადასავალი და უკიდესობა. რუხა და დაუმილი აუცილებელი გახდა, რათა შიშის ძლევამოსილება გონებას გაეცინობირებინა.

– აქედან არც ისე შორს შენი იჯახი ამოწყვეტე... სიამაცე დამეუფლება, როცა სისხლის გულები საკუთარი მედიდურობის ანარეკლი დავინახა:

– შენიშვნი მგელი კი არა, სატანა ბუდობს, ზოხარ!

– მეც აღრეულ ასაკში დამიხოცეს მშობლები... ერთი უცოდველი ლეკვი შემოვრჩი ამ ცივსა და უგულო სამყაროს, რომელმაც

ურჩეულად გამომზარდა. მესმის შენი... ჩათვალებული მოწყვეტილი და მომართლიანი სიცოცხლის უფლებას გაძლევს. ტყე ყველგან ტყეა... ნადი, შეიღო! – თავის ჩემს მამულში უკეთ ვგრძნობ.

– ნეტა ჩემი შეიღობი მგადლენ ასე!.. – ჩათვალებული მოწყვეტილი და მომართლიანი სიცოცხლის უფლებას უკეთ ვგრძნობ.

– ირი რუხა თუ არა, ძროხა მოწყველა, თბილ-თბილი რე მგელს პირში დალით ჩასხა, გვერდით მოუჯდა და ჭორაობამ შევენირები.

დააყარა და ხატის წინაშე სანთელი დაანთო.

ის ღამე თებროსთვის ყველაზე მშვიდი ღამე იყო; მიუხედავად ჭექა-ჭეხილისა, ცოცხალ არსებასთან ერთად თავს დაცულად გრძნობდა.

ირი რუხა თუ არა, ძროხა მოწყველა, თბილ-თბილი რე მგელს პირში დალით ჩასხა, გვერდით მოუჯდა და ჭორაობამ შევენირები.

თებრო გულისფანცეალით შეხვდა გაზაფხულს, ეგონა, რუხას ვინმე წართმევდა... რუხა მიზეზს ხვდებოდა, ერთმანეთის ვერავინ დაგვაშორებს, ამშვიდებდა და გულში ისეუტებდა.

– მეგობრებს მოვინახულებ და აებრუნდები. – მოფერებით მოირძოლა ენა რუხამ.

– შეიღოსგან მიტოვებას მეორედ წუ განმაცდებინა! – სოხოვა თებრომ.

– ყველაზე მშვენიერო, დედა, მხოლოდ სიკვდილი დამამორცხებს შენთან.

ულელტეხილზე გადმომდგარი მზე რუხას დიდ მოწყვეტილი მოვინა კაბით გამოპრანჭა. რუხას სამყაროსან ერთმანი განცდა გაუჩნდა, ის მოიერებული იყო და სუპიექტიც, მშვენირები მისი გაცნობილი იყო. ამის გაცნობილი განცნობამ ააბედნირო. გამოემშვიდობა დედობილს და წავიდა.

აპრილი მასის ვარდით კაბით გამოპრანჭა მას მისი გაცნობილი იყო. კისერზე ჩამოკიდებულ ჩანთაში, რომელიც თებრომ შეუკერა, პუნქტობრივივად განერილო პროგრამა იდა. მწვანედ აბიბინებულ ველზე გავიდა. ფრინველების გალობა და ჭიჭიკი საოცარ მრავალში ინახდა.

აპრილი მასის ვარდით კაბით გამოპრანჭა მას მისი გაცნობილი იყო. კისერზე ჩამოკიდებულ ჩანთაში, რომელიც თებრომ შეუკერა, პუნქტობრივივად განერილო პროგრამა იდა. მწვანედ აბიბინებულ ველზე გავიდა. ფრინველების გალობა და ჭიჭიკი საოცარ მრავალში ინახდა.

აპრილი მასის ვარდით კაბით გამოპრანჭა მას მისი გაცნობილი იყო. კისერზე ჩამოკიდებულ ჩანთაში, რომელიც თებრომ შეუკერა, პუნქტობრივივად განერილო პროგრამა იდა. მწვანედ აბიბინებულ ველზე გავიდა. ფრინველების გალობა და ჭიჭიკი საოცარ მრავალში ინახდა.

აპრილი მასის ვარდით კაბით გამოპრანჭა მას მისი გაცნობილი იყო. კისერზე ჩამოკიდებულ ჩანთაში, რომელიც თებრომ შეუკერა, პუნქტობრივივად განერილო პროგრამა იდა. მწვანედ აბიბინებულ ველზე გავიდა. ფრინველების გალობა და ჭიჭიკი საოცარ მრავალში ინახდა.

აპრილი მასის ვარდით კაბით გამოპრანჭა მას მისი გაცნობილი იყო. კისერზე ჩამოკიდებულ ჩანთაში, რომელიც თებრომ შეუკერა, პუნქტობრივივად განერილო პროგრამა იდა. მწვანედ აბიბინებულ ველზე გავიდა. ფრინველების გალობა და ჭიჭიკი საოცარ მრავალში ინახდა.

აპრილი მასის ვარდით კაბით გამოპრანჭა მას მისი გაცნობილი იყო. კისერზე ჩამოკიდებულ ჩანთაში, რომელიც თებრომ შეუკერა, პუნქტობრივივად განერილო პროგრამა იდა. მწვანედ აბიბინებულ ველზე გავიდა. ფრინველების გალობა და ჭიჭიკი საოცარ მრავალში ინახდა.

აპრილი მასის ვარდით კაბით გამოპრანჭა მას მისი გაცნობილი იყო. კისერზე ჩამოკიდებულ ჩანთაში, რომელიც თებრომ შეუკერა, პუნქტობრივივად განერილო პროგრამა იდა. მწვანედ აბიბინებულ ველზე გავიდა. ფრინველების გალობა და ჭიჭიკი საოცარ მრავალში ინახდა.

აპრილი მასის ვარდით კაბით გამოპრანჭა მას მისი გაცნობილი იყო. კისერზე ჩამოკიდებულ ჩანთაში, რომელიც თებრომ შეუკერა, პუნქტობრივივად განერილო პროგრამა იდა. მწვანედ აბიბინებულ ველზე გავიდა. ფრინველების გალობა და ჭიჭიკი საოცარ მრავალში ინახდა.

აპრილი მასის ვარდით კაბით გამოპრანჭა მას მისი გაცნობილი იყო. კისერზე ჩამოკიდებულ ჩანთაში, რომელიც თებრომ შეუ

თიხა ჭავია

შორის ჩატარებული დღი თორმელი

რას მიშლიდა ნაწნავები,
რას მიშლიდა ბანტი?
დავისლიდა თმას გიშვით,
ნამდვილ ალქაჯს ვგავდი.
შენ იქ არსად არ იყავი,
შენ იქ არსად ჩანდი.
და ყოველთვის გულს მიკლავდ
აბდაუბდა დარდი...
ერთხელ იყო, სულ შემთხვევით,
დაინიშნა დღე და
ფეხბურთის სათამაშოდ
შენც მოხვედი ბედად,
აქ კი მართლა გამოვშტერდი,
ცრემლი ვალვარლვარე,
გაფშევილი ნაწნავებით
ცხენი მოვიპარე.
გავაპარე მოპარული
კუდდანწნული ცხენი,
გავაჭენე მექარისკენ,
თან ვთელავდი მინდორს,
ვაი, ვინ სად გარბოდა და
ანდა ვინ სად იყო...
შენ კი ისე მიყურებდი,
ისე მიღმიღდი...
რომ ვერაფრით შეგაშინე,
ცხენიდან ჩამოვტი
და დამთავრდა იქ
ბავშვობა,
მომამტკრიი რქები,
იმის შემდეგ ვიხვენე და
მომჭრეს ნაწნავები.

გაინელა დღეები და
გაინელა წლები...
ორმოცი წლის შემდეგ
გნახე,
ცოლს თმას უსწორებდი.
თვალი თვალში გამიყარე,
გული ცაში აფრინდა,
ფერნასულმა ხელი მკერდთან
მიიტანე, თან წვიმდა.
აი, ასე ჩამოწვიმა
ძველი მოგონებები,
თუ ვერ მიხვალ ახლოს
ბედთან,
რა უნდა ქნა? –
ნებდები.

ცეკვის და ცეკვის გაცემის დღი

ასე როგორ გავითიშე,
ღმერთო, როგორ დამავიწყდი,
ეს როგორ დამემართა...
ჩემო საშა, ჩემო საშურია.
ეს შემოდგომაც უკვე იწურება,
ჩემი შემოდგომაც უკვე ნარსულია.
ცხრისნახევრიან ავტობუსზე
ჩანთას კაპოტზე მეაცრად ჩამოდებდი,
გოგო მოდისო, მოფერ, არ გრცხვენია?
შოფერიც მელოდა, სანამ არ ავიდოდი,
ეს ფოტო ფერადად გულში ჩამრჩენია,
ახლაც თვალწინ მიდგას გაჩერებაზე ჯისური
და „ლელოს“ როგორ გაწვდის
აშარი შავი ლია.
ორი წელი იყო ჩვენ შორის სხვაობა,
და ეს ორი წელი იმ დროის სასჯელია;
შარმან ჩამოვიდა ჩემი ძმა დალვრემილი,
მოხდა რამე-მეტქი?.. გოგო, როგორ გითხრა,
საშიკო მოკვდაო, გული გაუჩერდა,
მესიკვდილებაო. ამის თქმა ადვილია?
შენ გითხულობდაო ამ შემოდგომაზე,
გულით გამომკითხაო, სულმთლად გადირია,
კინალამ მობილური მივეცი შენი,
რომ ეთხოვა, მიკვემდი, ისე გნატრობდაო,
ისე გნატრობდაო საშა გაბელია.
ახლა გამახსენდა, მარტის თვეში მანქანით ჩავუარეთ,
ჭიშკართან იდგა... ის, ჩემი ბავშვობა, ჩემი საშა, ჩემი საშურია.
გაზაფხულის სუსმა აკანკალებულს თითქოს შემაცია,
მაშინვე მიცნო, ცოტა დაბეჭულმა,
მერე თავისი იშვიათი ლიმილი
მანქანის შუშებზე ოქროდ აქცია,
ერთ წესის არ გაუჩერდა ჩემი ბიძაშვილი...
და სანანებლად... და სანანებლად
მთელი ცხოვრება შემომახია.

2023 წლის 23 თებერვალის რილი

თენდებოდა...
ალიონი დილას შუბლზე
კოცნიდა.
ღმერთიც იქვე იყო,
რადგან მზის ამოსვლას
უცდიდა,
ყველაფერი გააჩინა,
ყველაფერი დააწყო,
მაგრამ ადამის მოდგმასთან
ვერაფერი გააწყო.

შიშველი მეფეები
თვალს გვიკრავენ,
– აბაა, რისთვის ხართ
მოსულიო?
ყბაჩამოვარდნილი ხალხი
პასუხობს,
როგორ გიხდებათ „VALENTINO“-ს
კოსტიუმი!!!

სამეგრელოში, სიმინდის ყანებს
დეიდა გოგრის ყვავილი მართებთ,
ბრნიყნავს ოქროსფრად, ო, რა ნაზია...
ჭრელი პელები ფრთხილად აზიან,
ჭყორტოტზე უკვე წევს ხოკორია
და ელოდება, დღე როგორია.
მე კი აქ ვარ და მეც მმართებს მათი –
ერთი გარბენა ძველი სიმარდით.

გამომიტყუა ნაშუადლევმა,
ოქროსფერს იხდენდა ქალაქი,
ეყოფა ბოდიალი,
სახლში დაბრუნდესო.
მითხრა სალამომ,
ლამემ მომწერაო ბარათი.

დილით მომძახის ცისკარი,
– ვის დაუტოვე სიზმარი?
მე ისეც გავსებული ვარ,
ვის მივაჩეჩო, მითხარი.

მოვდიოდი და არსად არ ჩანდი,
სამოცავა გავცდი, ბედო, უშმურო,
მოინი აქეთ, შე წუნურაქო,
წყევლები ყურში ჩაგიჩურებო!

რად შეკრთა გული დავანებული...
ვფიქრობ, ვფიქრობ და მანც ვერ ვხვდები,
სად მთვრალი ვიყავ, სად არეული...
შემომირიგდი, მოეშვი მალვას,
თორემ საცოცხლის აპრილს, ხანმოკლეს,
გამოელება მუხლებში ძალა,
თუ მიწიდანაც არ ჩანს სამოთხე...

ამიშრიალდა სულში ბალახი
ამ უთოვლიბას ასე სცოდნია.
ფერფლისფრად ჩანდა გზები ნავალი
და უგზოვნამ გაიყოლია...
სადლაც შრიალებს მანც ბალახი
თან გვირილებიც აიყოლია...
მთებზე კი მოჩანს თოვლი ნავალი
აქ არც გზაა და ალარც თოვლია...
მანც შრიალებს სულში ბალახი,
ასე შრიალი გაგიგნია?

სად პოულობენ სიტყვები რითმებს,
სად პოულობენ ბგერებს – ნოტები...
ეს შემოდგომა გვერდს თუ ამიქცევს,
ვინდა იქნება ჩემი მპოვნელი...
სადლა შემოხვალ მოწყენილობავ,
სადლა დაბეჭდება ბალი ედემის...
ველარ ამოხვალ ხეზე ტოტებად
ვერ გაგრძელება გზები შეხვედრის...
მე მარტოხელა ფიქრი წამიყვანს,
მიტვებული როცა ვიქნები...
შენ ვერ გაიგებ, მიყვარს, არ მიყვარს,
მხოლოდ ფიქრივით გაგეფიქრები...

ერთი გამაა...
მაგრამ ეს მთები,
ცასთან გამყოფი,
ნუთუ მარტოდენ
პანორამაა?

რამდენი უნდა გავედრო,
რამდენი უნდა გთხოვო,
გზადმიმაგლო საწუთროვ,
მიჩვენო ამ გზის ბოლო.
იქნებ, ჩამოვდევ იფანთან,
გზას გადავხედო გზნებით...
არ მიყვარდა და მეტქმოდა,
მიყვარ და ალარ მეოქმის.
იქნებ და, ჩემი ვარსკელავო,
სანამ ჰეიდისარ ცაზე,
ეს აბგასავით სამყარო
მეც ჩამომკიდო მხარზე..
გავშლი – ავეცდი ლიანდაგს,
სიყვარულისგან ბმულებს.
დაგუცურებდი ნიადაგს
ქარ-ცეცხლში გათანგულებს.

რად გამებუტე სამოთხის ჩიტო,
რად არ მიგალობ დილაადრიან..
ვის უწილადე ჩემნილი სითბო,
ვის უკამამებ თვალებს თალზიანს...
რას ვერ მიგიხვდი სამოთხის ჩიტო.

დიდი ხანია არ მიგრძნია
ნამნამზე თოვლი,
პაერი სველი, შორიდან რომ
გილოკავს ლანვებს...
მადლობელი ვარ ამ
წუთისთვის, წუთია, მეონი,
სქელ ტკივილებს რომ თეთრი
თოვლი გადანაცრებს..
მადლობელი ვარ
ამ წუთისთვის,
წუთია მეონი,
უსასობიდან, სასოების
ძალების მზიდა,
გადაეპენტა თალზიან სულ
ახალი თოვლი
და თოვლიანი ნაბიჯებით თეთრდება ხიდიც.

სიცოცხლე ჩემი,
ერთის სამყოფი,
მხოლოდ და მხოლოდ

► დასასრული. დასახული გვ.4

მის პროზაულ ყოველდღიურობასთან, მისსავე გარშემომყოფ ყველაზე უფრო ყოფით საგენებთან. პასტერნაკის ეს ლექსი არის პოეტური რეალობის (თოვლის) მოულოდნელი შემოქრა პროზაულ რეალობაში ანდა ადამიანური ყოფიერების ერთგვარი ინტერლუდია. თოვლი, ამ ლექსის მიხედვით, ადამიანის ტრანსცენდენციის, „უბინაოს“მიერ სი-ყვარულში „ბინისძიების“ ანუ ცხოვრების საზრისი ძიების თანამდევი კი არ არის, არამედ მინიერი ყოფის ერთი მომხიბლავი ფრაგმენტია. მეტის თქმაც შეიძლება: თოვლი ამ ლექსში პერსონიფიცირებულია, პოეტის ის უცნაურ ამჟევენიურ არსებად წარმოუდგენია, რომელიც ცასთან ერთად შემპარავად შევება სხვენიდან კიბებით ქვემოთ და სწორედ ამ სხვენთან, კიბებთან, ადამიანებთან, ხებთან და სხვა მცენარეებთან შეხება იწვევს მის უცნაურ ესთეტიკურ მომხიბლაობას თუ უცნაურობას ცხოვრებისული წარმავალობის ფონზე.

მე გალაკტიონის და ექსისტენციალისტი მოაზროვნების მსოფლ-მხედველობრივ თანხვედრაზე ვისაუბრე და ქართველი პოეტის ერთი ლექსი ამ მოაზროვნეთა ნააზრევის შეუზე წარმოვაჩინე. ეს მაშინ, როცა არიან ადამიანები, რომლებიც ფიქრობენ, რომ აზრისმაძიებლობა ქართველი პოეტისთვის უცხოა, ვინაიდნა ის უპირატესად ფორმის ისტატად მოაზრება. ვფიქრობ, შინაარსი და ფორმა მაღალმხა-ტვრულ წარმოებში (პირველის პრიორიტეტი იქნება თუ მეორისა) განუყოფელია. მე ვემხრობი ფილოსოფოს ზურაბ კაკაბაძის ამგვარ განსაზღვრებას: „ზოგიერთს ჰერი, პოეტური ნიჭი შესაძლებელია აზროვნებისგან განეყნებულად წარმოიდგინოთ. ჩემი აზრით, ყო-ველი დიდი პოეტი თავისებურად, მაგრამ მანც ლრმად მოაზროვნე, ინტელექტის პატრონი იყო. განვითარებული, ლრმა ინტელექტი და სამყაროს გრძნობითი აღქმის განსაკუთრებული უნარი: აი, ორი ძირი-თადი ატრიბუტი, რომელიც აუცილებელია მხატვრული შემოქმედების პრეტეზისათვის“.

პოლ ვალერი, პოეტი და პოეზიის თეორეტიკოსი, იმდენად დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა პოეტის ნაცურაში ინტელექტს, რომ ანტონიო მარდომ მისი მისამართით ასეთი გამეოდავი ფრაზაც კი წარმოთქა: „ინტელექტი არ მდერის“. ჩემი მხრივ მინდა დავიძინ: ინტელექტი განცალკევებით არ მდერის, მას გრძნობადი აღქმის განსაკუთრებუ-ლი უნარიც უნდა აღლდეს. ყოველივე ეს პოლ ვალერიმ შესანიშნავად იცოდა. რაც შეხება გალაკტიონს და მის აზრისმაძიებლობას, ან თუ გნებავთ, დავთისმაძიებლობას, ამგვარი რამ სრულადაც არ ყოფილა უცხო მისთვის. უბრალოდ, ის ყოველთვის ერიდებოდა განსჯითი თუ აღწერითი ხასიათის ლირუკულობას, ან სხვაგვარად რომ ვთქვათ, აზრის ილუსტრირებას. მაგრამ არსებობს ერთი ლექსი, სადაც აშკარად ჩანს გალაკტიონისული დავთისმაძიებლობა:

ლმერთი არის თუ არა? არა, მაგრამ დიდება
მისი ბევრჯერ შემწინა, ძირი არ მექიდება.
იგი დამის გენია ისევ შემეჭიდება.
შე – სხვა სულის ამარა, იგი – გაბედითება.
ვიბრძით და რამდენიმ დღე, ის რომ ეზიდება,
რამდენი პო და არა, ალზე ალს კადება,
ერთი არ ამცდენია ცეცხლის არდარიდება,
დილით მოსანერინა ძილი და დამშვიდება.

„ბრძოლა ღმერთითან“
აქაც პოეტურ საბურველშია გალაკტიონის სათქმელი გახვეული, მაგრამ აზრი მანც მკაფიოდ გამოსტკიცის: გალაკტიონის მთელი ღამე არ ასევებდა ღმერთის არსებობა-არარსებობის საკითხი, დილით კი ეს კოშმარი, ეს გაორება გაქრა და სიმშვიდემ დაისადგურა, ოლონდ ქარშებლიან ღამის შემდეგ ჩამომდგარმა სიმშვიდემ მოწყვილობა წარმოშვა, ე.ი. სწორედ მტანჯველი აზრისმიერი დილიგა ბადებს ბობქარ ინსპირაციას. ამის დასტურად პოეტის სხვა სტრიქონებიც შეიძლება გავიხსენოთ:

ვინც ღამით დასხვებას შობენგაურს,
რომ უფრო მშვიდად იცხოვროს დღისით.

გალაკტიონისთვის იმდენად არის მნიშვნელოვანი აზრისმაძიებლობა, რამდენადაც ეს აზრი ემოციურ სტიმულებს, ასოციაციებს, სულიერ მღელვარებას, სასურველი განწყობას აღმრავა. უშუალოდ შემეცელი აზრის გადმოცემა კი მისთვის უცხოა, აზრი ეფონიურ ულერადობაში უნდა გამოსტკილება. ამიტომაც ქმნიდა პოეტი ერთი ლექსის სხვადასხვა ვარიანტებს, აზრი ეფონიდაც უნდა ქცეულიყო, თუმცა ამ ეფონიის წარმოქნაბით „ლოგოსა“, ინტელექტი იღებდა აქტურ მონანილებას.

ამის შესახებ საინტერესოდ საუბრობს ისევ პოლ ვალერი: „სული საზარლად ცვალებადია, სხვებისა და საკუთარი თავის მაცდერი, გადაუჭრელი პრობლემებისა და ილუზორული გადაწყვეტილებების უშრეტი წყარი. ვერცერთი მნიშვნელოვანი წანარმოება ვერ აღმოცენ-დება ამ ქაოსიდან, ეს ყოვლისმიმეცელი ქაოსი იმავდროულად რომ არ შეიცავდეს თვითშეცნობის შესაძლებლობას და ჩვენსავე თავში იმის განსაზღვრის უნარს, თუ რა უნდა წარვტაცოთ წამის წიაღს, რათა შემდეგ ჩვენივე მიზნებისთვის გამოვიყენოთ იგი“.

პოლ ვალერი თვითშეცნობის შესაძლებლობაზე რომ საუბრობს, ცხადია, პოეტის ინტელექტს გულისმზობას. გალაკტიონისთვის არსებობდა ის ლოგოსური ძალმოსილება, ის მოსულმეცედებრივი წიაღი, რომლის სიღრმეშიც ასოციაციათა ნაკად დასრულებულ ლექსად იქცა. ეს ლექსია მისი შედევრი „თოვლი“. რომელშიც განვითარი მსოფლმეცედებლობა ექსისტენციალისტი მოაზროვნების თვალსაზრისის თანხვედება.

ის კაცი იყო

თევზი (ჩუზუტა) მძივანის გახსევება

გადაუჭარბებლად შეიძლე-ბა ითქვას, რომ თენგიზ მდივანი, შინაურებში ბუჭუტად მიღებული, არა მარტო ოჯახს, მეგობრებსა და ქალაქს, არამედ ქვეყანას დააკლ-და. კაცმა, რომელმაც მთელი თა-ვისი შეგნებული ცხოვრება თავისი ქვეყნისა და ხალხის კეთილდღეო-ბას, სტუდენტი ახალგაზრდობის პატრიოტიზმით აღზრდის საქმეს შეაღია, უკალოდ არ ჩაუვლია. იგი ბევრ ეკონომიკურ გაჭიროებულ ნიჭირ ახალგაზრდას დაეხმარა და ცხოვრების მძიებ გზის გახველვა-ში წაუქრა ხელი. ეს პიროვნული თვისებებით გამორჩეული უკეთი-ლმებილები და იმერული იუმორით შემკული კაცი, ქართული საზოგა-დობის მშვენება იყო. ის არა მარ-

ტრაველის მოღვაწე, საუკეთესო მეულე, მამა, ბაბუა და მეგობარი, ქვეყნის ჭირ-ვარამის გამზირებელი გულმუშურვალე პატრიოტი იყო. ყვე-ლა ეს თვისება ტრადიციულად მისი წინაპრებიდან მოდიოდა და თაო-ბიდან თაობაზე გადადიოდა. ბ-ნი

ჩეთევან კობიაშვილი

წიგნის წმიდა

ჩემი კარგები და ახლობლები, ოჯახის წევრი, სანატრელებო, თქენები, მეგობრები, სულ შედამ თბილობი, წასულთა სულნო, დაუკინებარნო. მომავალის შეილნო, აღმოჩენის თქვენი, ქართველები ამაყი ქვეყნის, თქვენ, ქართველები. და ჩემი სულის ერთგულო გმირნო, ჩემგან შექმნილო ლამაზი წიგნი. მადლობა უფალის, სამშობლოს გრძნობა, რომ მაგრძნობინა, სიკეთე თქვენთვის რომ მაპონინა და სიყვარული შემაძლებინა. ეს ჩემი წიგნი დედაა, მამა, ქმარი და შეილი და შემაძლებელი. და ჩემი სულის ერთგულო გმირნო, ჩემგან შექმნილო ლამაზი წიგნი. მადლობა უფალის, სამშობლოს გრძნობა, რომ მაგრძნობინა, სიკეთე თქვენთვის რომ მაპონინა და სიყვარული შემაძლებინა. ეს ჩემი წიგნი დედაა, მამა, ქმარი და შეილი და შემაძლებელი, დოლა და ღამე, მზეა თუ მოვარე, ქარი და წვემა, ბალახი მწვანე. და მხილავს ძლიერ, ექიმი თბილი, ხელოვანები, ჩვენი პოეტი, საფლავი წმიდა, სიჩუმით საფლავი, მოძღვარი ლოცვილი სუყველას გვაცეს, ამაზე მეტი მე რაღა მინდა, წიგნი დმიდა მამის გზას გვითბობს. ერთგული ბრძოლის და წარმულის ამერიკა, სიყვარულის აფრიკება, არავის არ უნდა ვანდოთ, მრავალ სიხარულს ყველას გაგვინდობს. წოდარ დუმბაძის შეილია ქეთი, შთამომავალნო, გმფარველობით ღმერთი!

გვერდითობი. გროვა კიმეგობრების!

აფხაზეთი, სამაჩაბლო, – საქართველოს ტკივილი, დევნილები, ლტოლვილები, უსასრულობის ჩაღიანდან, ეს ყოვლისმიმეცელი ქაოსი იმავდროულად რომ არ შეიცავდეს თვითშეცნობის შესაძლებლობას და ჩვენსავე თავში იმის განსაზღვრის უნარს, თუ რა უნდა წარვტაცოთ წამის წიაღს, რათა შემდეგ ჩვენივე მიზნებისთვის გამოვიყენოთ იგი“.

პოლ ვალერი თვითშეცნობის შესაძლებლობაზე რომ საუბრობს,

თენგიზი ამ ტრადიციების ღირსეულად იცავდა და საკუთარ ოჯახში აგრძელებდა. ჰყავს შესანიშნავი მეულე, ქალბატონი ტუა, შვილები და შვილიშვილები, რომლებიც ასევე ღირსეულად განაგრძობენ სამაყო მამისა და ბაბუის ქრონიკულ ღირსეულ ტრადიციებს.

ძმა თენგიზი, უკვე წელიანდზე მეტია, რაც სააქა დატო